

דפי עיון

במפרשים

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:

אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי גר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה

משואות-יצחק

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858, ד.ג. שדה-גת * טל': 08-8581440 * פקס: 08-8503835

שנת תשס"ו

פרשת לך לך

א. רש"י הירש.

רצוני לדבר. "דבר": מצוה עליך לדבר; "דברה": תהי נא מגמת פניך לדבר, יהי רצון מלפניך לדבר וכדו'. וזו גם משמעות ה"א הנקיבה, המורה על מושג הנקיבה; אף היא מורה על נטייה ושייכות; הנקיבה נשענת אל הזכר, והיא מובעת אסוף על ידי ה"א הנקיבה. "איש - אשה": האשה היא לאיש. "מלך - מלכה": המלכה היא למלך.

פרק יב' פסוק ה': ארצה כנען: כל חיבה הצריפה למ"ד בתחילתה, הטיל לה הכתוב ה"א בטופה; ואין הדברים אמורים אלא בחיבה המורה על מקום. הרי זו ה"א המגמה, והיא מורה על תנועה בכיוון אל המקום. וזו גם משמעות הה"א של העתיד והציווי המארך; אף היא מורה על מגמה רוחנית, על שאיפה אל מושג העתיד או הציווי. "אדבר": עתיד אני לדבר; "אדברה": מגמת פני לדבר.

שאלות

1. האם כאלף יש קושי מהצריף ביאור?
2. פרשנו 663 כאלף דקדוקי אך מסייג אותן, איך ומה מסקנתו מכך?
3. מקום, מלכה, תנועה בכיוון, מה פרשנו רוצה ללמוד מכאן זה?
4. פרשנו מביא דולמאות, מה הן מלמדות?
5. איך צנין הזכר והנקבה שייך לאלף זה?
6. לאור כל זה מה מוסיף פירושו להבנת הנאמר בפסוקנו?

* * *

ב. הכתב והקבלה.

פרק יב' פסוק ז': (ז) ויבן שם מזבח. אין ספק שלא צנה צרכות שאינו שלו נכתי נתינת רשות בעליו לנצטו. וגם עד שלא היה לו חשש שצנצנו את המקום הזה ישמשו לחשי המקום את המקורש להשיי לתשמישי עזניהם, וזה לא היה אפשר לו רק אחר ליעודו את העם דעת העם והכיכר לעותיהם המשוצעות ונתנו לז לעוזב אותם ולהאמין בצורא עולם, ודבר גדול השמייעט-הכחוז צנכין המזבח להודיענו שכבר השתדל עם חושבי העיר להודיעם דרך האמת ויסקוד מודרכיהם השמחמות ויעו טכס אחד להודות ציטודו של עולם:

שאלות

1. בצצט מה הקושי אפשרי בפסוק צליו מנסה פרשנו להשיב?
2. מהי "הוכחתו" שאכן בנה פרשות?
3. מה מביאו לכך שאכן הצליח אפרהם להשיב אמונתו את הצט?
4. מהו אותו "דבר גדול" שהמיעוט הכתוב והאט ולאן כל זה נאלץ אחר כך?

* * *

ג. רמב"ן.

פרק יב' פסוק ט': (ט) הונבה. כתב רבינו שלמה ללכת לדרומה של ארץ ישראל, והוא בחלק של בני יהודה שנטלו בדרומה של ארץ ישראל. וכן לעתיד לבא בבניו, שנאמר יהודה יעלה בתחלה:

1. מה הקושי האפשרי בפסוק?
2. התשובה הרי כל כך פשוטה, האכן כך?
3. מה "הראיה" מן הנבואה לעתיד לבוא ומה חשיבותה?

* * *

ד. אור החיים.

פרק יב' פסוקים יא'-יג':

יב) והיה כי יראו וגו'. הקדים לומר לה טעם למה שמצגה אותה בסמוך אמרי נא וגו'. שתאמר מאז ותודיע מבלי שאלה דבר תשפדל להשמיע כי היא אחותו, והוא אמרו אמרי נא פרוש עתה מבלי שואל, ולצד שתאמר למה נצטרך להודיע דבר מבלי שואל, לזה אמר כי זולת זה לא תהיה שאלה וכשיראו אותם ידעו מן הסתם כי היא אשתו, והוא אמרו והיה כי יראו וגו' לא ישאלו דבר כי מעצמן יאמרו ודאי אשתו זו ולצד אמרם כן בדעתם יתרגו אברהם, לזה הקדים הוא להוציא קול אחנה לכל מכיר ורואה אותם: יג) למען ייטב וגו'. פרוש טעם שאני מצוה לומר אחותי ולא אני מוסיף להרחיק יותר שתאמר עליו איש נכרי הוא אצלה, למען ייטב וגו' ואם יהיה נכרי אין לו ענין שייטיבוהו בשבילה. ואולי כי לזה הקפיד שתאמר היא ולא הספיק שיאמר הוא כי לא יצדיקו דבריו להיטיבו. ולפי הפשט לא הספיק לומר הוא כי חשש שתאמר דבר שיכזר ממנו כי אשתו היא ואמרו וחייתה היא תכלית הטובה שמקנה להחיות נפשו ברעב. ודקדק לומר וחייתה נפשי ולא אמר ואתה וכו' לרמוז אמרו (משלי יג) צדיק אוכל לשבע נפשו:

יא) ויהי כאשר הקריב וגו' הנה נא ידעתי וגו'. רבותינו ז"ל אמרו (ב"ב טז.) להגיד צניעות שהיה ביניהם. וצריך לדעת לאיזה ענין אמר לה כן אברהם: אכן להיות כי רצה לצוות עליה לומר: אחי הוא חש שתאמר שרה למה הכניסה בגדר סכנה, שעל כל פנים היא מסתכנת, או תמסר בעל כרחך ביד הטמאים על ידי הריגת הבעל או ברצונה, ולא היה לו להביאה למקום כזה. והגם שבטוחים הצדיקים בהקדוש ברוך הוא אף על פי כן כלל זה בדינו שאין סומכין על הנס ומה גם לגבי בחירת האדם, וצא ולמד (קדושין לט:): משמואל שאמר (ש"א טז) ושמע שואל והרגני, לזה אמר אליה הנה נא וגו' נתן התנצלות על הדבר, כי עתה נודע לו ולא מקדם, שאם היה יודע מה שידע עתה, לא היה מביאה אל מצרים והיה הולך למקום אחר. וטעם נתינת לב לדעת לצד קרבתו לבא למצרים ראה פנים בעורות. או ידע בקריבת העיר כי המלך יקח היפה בנשים ונתן דעתו והכיר בה. ואמרו כי אשה יפת וגו' ולא הספיק לומר כי יפת מראה את. נתפנן לומר כי אחת היא בעולם אשה יפת מראה היא ואין דומה לה והבן:

ואל יקשה בענין שהלך עמה לארץ פלשתים אחר שידע כי אשה יפת מראה היא, כי ארץ פלשתים לא היו בעורות כל כך כמצרים. ולזה תמצא שלא הצטרף לצוות עליה שתאמר היא אלא הוא אמר עליה אחותי היא, כי לא היה בית מחוש באנשי מצרים, שהיו בתכלית הכעור והיא בתכלית היפי:

אלות

1. מה הקושי שאלוהים פרשנו בפסוק יא'?
2. שתי טענות יכלו להיות לשרה, מה הן?
3. "אין סומכים על הנס, מה עם על בחירת האדם" התוכל להסביר ולנמק?
4. איך מסביר פרשנו את הצנין שרק עכשו "נודע" לו שהיא יפה כל כך?
5. מה קרה בארץ פלשתים, כמה זה דומה וכמה שונה?
6. מה הקושי בפסוק יב' ומה מצנהו?
7. עם איזה קושי מתמודד פרשנו בפסוק יג'?
8. האם תשובתו אכן צונה על כך?
9. איך הוא מסביר את הלשון: וחייתה נפשי?
10. כמה הפסוק המצויץ מופיע אצלנו?

* * *

פרק יב' פסוקים יב'-טז': (יב) ואתך יחיו. הוא נראה לה
 כמו שאותי ימיתו. וברור שטוב הי' לשרם הטובה
 מחיים הם היו ממיתים את אנרם אצו. אגל לא
 ימיתו אותך אלא ישדלו עוד להחיות אותך שלא
 חמות מלער ויגון: (יג) בעבורך. כדי שיהיה
 טובתך כמש"כ לעיל ג' י"ז. כי זהות טוב לי
 אשדל בעת מלוא להילך משן משא"כ כשאלות
 מי ישדל בשבילך: וחיתה נפשי. הוא יומר
 מטוב כמש"כ בס' שמות ה' ט"ז דקדוק הלשון
 ומיה: בגללך. שיהא גלל הסיבה אודותך עד
 שחשעשר ברוב עושר והון: (יד) כי יפה היא מאד.
 הוא מיותר והרי כבר כתיב כי אשה יפת מראה את
 אלה הוא המתלת ספור הגם. שראו אותה כי אינה
 טובת מראה לבד. אלא יפה היא מאד עד שהשכילו
 שאין יפה כמותה ראוי' להם אלא להמלך לבדו.
 כמו כל דבר נפלא. וזה נפמרה מהמון רב וגם
 היסב טובת אנרם: (טז) ולאברם היטיב
 בעבורה. למובתה היינו לכבודה שאין כבוד לאשת
 מלך שיהיה לה אח הדיוט. ע"כ עשהו לראש ולשר
 וגדול במדינה: ויהי לו וגו'. לא כתיב שנתן לו
 פרעה. אלא ויהי לו. אחר שנתמנה לשר וגדול
 ממילא השיג עושר רב וגם כי הי' לו מקום להגדל
 בחמתו הרחבה מני ים עד שכולם שחרו פניו
 במגמת:

אלו:

1. על קושי מצנין אונה פרשנו בקסוק יב', מהו?
2. איך יתכן שהשאר בחיים ארוץ אמות?
3. איך הוא מסביר: "בעבורך"?
4. מהו חידושו בקוואו לבאר "וחיתה נפשו"?
5. פירוש דקדוקי מצנין נותן פרשנו למה: "באלף" מהו ומה הוא שונה מן הראי?
6. פרשנו קובץ כי פסוק יד' הוא כבר תיאור הנס, איך ומה זה משנה?
7. בפסוק טז' מתאר פרשנו השתלשלות הצלתו לצושר על אברהם, התוכל להסביר ולהרחיב את "הסיפור" שפרשנו מתאר?

* * *